

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на ОНС “доктор” по: област на висше образование - 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина; професионално направление - 6.2 Растителна защита; научна специалност - Растителна защита (хербология)

Автор на дисертационния труд: Мариян Янев Янев

редовен докторант към катедра „Земеделие и хербология” при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: “ОБСЛЕДВАНЕ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО ПО ТЮТЮНА НА ВИДОВЕ ОТ РОД (*Orobanchе* (*Orobanchе*) *SPP.*) И ПРОУЧВАНЕ НА НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА БОРБА С ПАРАЗИТА”

Изготвил становището: проф. д-р Щелияна Христова Калинова – Аграрен университет –Пловдив, област на висше образование - 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина; професионално направление - 6.2 Растителна защита; научна специалност - Растителна защита (хербология), определена за член на научното жури със заповед № РД -16-986/18.10.2016 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема

От икономическа и социална гледна точка тютюнът е много важна култура за някои райони на България. Той има значително социално значение поради факта, че се развива успешно върху ниско продуктивни почви в Източните Родопи, в някои от яките на Западните Родопи, в района на Г. Делчев, Странджанско-сакарския край, Свиленград, Харманли, Хасково, Източен Балкан и др., където все още е основен поминък за населението там.

Един от най-опасните вредители по тютюна е висшият цветен, облигатен паразит синя китка (*Orobanchе spp.*), която много често чувствително намалява добива и влошава качеството на суровината или напълно унищожава културата, в зависимост времето на поява и от степента на нападение.

Многобройните методи и средства - механични, биологични, химични и селекционни до сега не дават достатъчно ефикасно и практически лесно приложимо решение на проблема синя китка по тютюна.

Ето защо, всяко ново проучване за контрол на синята китка при тютюна, проведено на базата на актуално картиране на заплевеляването, подпомага внедряването в практиката на нови, по-ефикасни и екологично безопасни средства за борба с паразита. Тези обстоятелства налагат изясняването на редица въпроси относно ефикасността на хербицидни препарати срещу видове от род *Orobanchе* и влиянието им върху технологичните показатели на тютюна, почвената микрофлора и някои физиологични реакции при приложението им.

Въз основа на гореизложеното считам, че темата на дисертационния труд е достатъчно актуална. Освен това смятам, че резултатите от подобно проучване имат както теоритична, така и важна практична стойност.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Целта на дисертационната работа е да се проучат разпространението и възможностите за контрол на видове от род (*PHELIPANCHE* (*OROVANCHE*) *SPP.*) в площи с тютюн.

В изпълнение на поставените задачи е:

- ✓ Проучено разпространението и степента на зараза от синя китка в площи с ориенталски и едрolistен тютюн в Южна България, отглеждан при различни агроекологични условия и агротехника.
- ✓ Установена биологичната ефикасност на някои почвени и листни хербицидни препарати срещу *Orobanche ramosa* L. и *Orobanche mutelii* Sch. по тютюна.
- ✓ Проучено влиянието на изследваните хербицидни препарати за контрол на синята китка върху технологичното качество на тютюн, сорт Пловдив 7.
- ✓ Установено влиянието на седем почвени хербицидни препарата върху някои почвени микроорганизми.
- ✓ Проучени са някои физиологични реакции на тютюна след третиране с почвени хербициди.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертацията е с обем 160 страници в това число 58 таблици, 12 фигури, 15 снимки и 1 карта. Заслужава да се отбележи, че снимките са авторски с високо качество и това дава възможност част от резултатите от проучването да бъдат онагледени много добре. Дисертацията е написана прецизно, с добър стил и език и почти не са допуснати, технически, стилови или граматически грешки.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

Прави впечатление, че цитираната литература включва много голям брой литературни източници - 323, от които 72 са на кирилица и 251 на латиница. По-голям процент от използваната литература е актуална и обхваща периода след 2000 год.

5. Приноси на дисертационния труд

Оригинални приноси

1. Извършено е представително проучване за разпространението на синята китка в площи с ориенталски и едрolistен тютюн на Южна България. Установено е, че най-често се среща смесена зараза от *Orobanche ramosa* L. и *Orobanche mutelii* Sch., а най-рядко – самостоятелна зараза от *Orobanche ramosa* L.
2. За първи път у нас по тютюна са открити паразитни растения от род *Orobanche*, идентифицирани като *Orobanche nana* (Reuter) Noë ex G. Beck.
3. Доказана е значителна положителна корелационна зависимост между *O.*

ramosa, *O. mutelii* и *O. nana* по отношение височината на горния епидермис. Съществува от значителна до висока отрицателна корелация между тези видове относно височината на долния епидермис, общата дебелина на мезофила и дебелината на листната пластина.

4. Представени са оригинални данни, че съдържанието на никотин в тютюн, сорт Пловдив 7, третиран с почвени хербициди и *имазамокс* от втора класа е с референтни стойности при варианта с *бенефин* и стопанската контрола. При останали хербициди – *метазахлор*, *оксифлуорфен*, *s-метолахлор*, *флумиоксазин*, *диметенамид* + *пендиметалин* и *имазамокс* количеството му е над препоръчителния интервал. Съдържанието на пепели във всички варианти от втора класа тютюн, с изключение на *бенефин* е с референтни стойности.

Приноси с потвърдителен характер

1. Потвърждават се резултатите от предходни проучвания, че двукратното базипетално третиране с *глифозат* в различни дози, проявява много добра биологична ефикасност спрямо смесената зараза с *Orobancha ramosa* L. и *Orobancha mutelii* Sch. Това води до доказано учеличение на добива от тютюн.
2. Проучваните почвени хербициди влияят върху количеството на някои трофични групи микроорганизми в микробните съобщества като оказват негативно въздействие в различна степен и за различен период от време. Най-слаби и кратковременни негативни промени в почвената микробиота предизвикват *имазамокс* и *метазахлор*, а най-силни и продължителни – *оксифлуорфен* и *бенефин*.
3. Потвърждават се резултатите от предходни научни изследвания, че биодеградацията на хербицидите *метазахлор*, *имазамокс*, *s-метолахлор* се осъществява основно от актиномицети, докато биодеградацията на *диметенамид* + *пендиметалин*, *флумиоксазин* и от части на *бенефин* се осъществява основно от амонифициращи микроорганизми.
4. Установено е, че положителният ефект на почвените хербициди върху листния газов обмен на тютюневите растения варира, както под влияние на приложения хербицид, така и в зависимост от конктерните агроекологични условия.

6. ПУБЛИКУВАНИ СТАТИИ ВЪВ ВРЪЗКА С ДИСЕРТАЦИЯТА

1. Янев М., Х. Бозуков, Щ. Калинова, 2014. Разпространение на *Orobancha ramosa* L. и *Orobancha mutelii* Sch. в основни тютюнопроизводителни райони на България. Растениевъдни науки, год. LI, № 1, 114-117.

2. Yanev M., Sht. Kalinova, H. Bozukov, N. Tahsin, 2014. Technological indexes of oriental tobacco treated with glyphosate for the control of broomrape. Turkish Journal of Agricultural and Natural Sciences, Special Issue: 1, 1025-1029

3. Калинова Щ., М. Янев, 2015. Влияние на почвени хербициди върху технологични показатели на ориенталски тютюн. Научни трудове на Аграрен университет, Пловдив, том LXI, кн. 3, 65-70.

Публикационната дейност на докторанта напълно отговаря на изискванията. Той е първи автор на две от статиите като една от тях е

публикувана в чуждо научно издание след участие в международен симпозиум. Общо във връзка с дисертационния труд са публикувани три статии.

Авторефератът отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **Мариян Янев Янев** ОНС **“доктор”** по научната специалност - Растителна защита (хербология).

10.11.2016 г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:
(проф. д-р Щелияна Калинова)